

Priority Slovenska v súvislosti so zmenou klímy

Klimatická koalícia, 2024

1 **Zaručiť útlm využívania fosílnych palív** v súlade s parížskymi klimatickými cieľmi - uhlia do roku 2030, plynu do roku 2035 a ropy do roku 2040. Namiesto fosílnych zdrojov a ich infraštruktúry musia byť investície smerované do efektívnych riešení v súlade s týmito záväzkami.

2 **Pre obyvateľov, komunity a sociálne skupiny zasiahnuté energetickou chudobou** zaviesť adresnú pomoc, ktorá im zníži účty za energie, a to poskytnutím prostriedkov na obnovu budov a využitie obnoviteľných zdrojov energie. Energetickou chudobou trpí približne 150 000 domácností, čo je 8,2 % všetkých domácností na Slovensku.

3 **Samosprávam poskytovať metodickú, finančnú a odbornú podporu** v oblasti klimatických (mitigačných a adaptačných) opatrení. Cieľom je zlepšiť strategické plánovanie, zvýšiť cielené využívanie finančných zdrojov a kvalitu realizácie opatrení na miestnej úrovni.

4 **Zabezpečiť rozvoj obnoviteľných zdrojov energie** (OZE) ohľaduplných voči prírode a prospešných pre miestne komunity. Legislatívna a finančná podpora decentralizovaných en-

ergetických riešení (napr. energetických komunit), prehľadnejšie povoľovanie a odstránenie bariér rozvoja OZE vedú k lacnejšej a bezpečnejšej výrobe energie z domácich zdrojov.

5 Obehové hospodárstvo využívať ako nástroj mitigácie klimatickej zmeny, investovať do ekoinovácií, podporovať cirkulárne biznis modely a naplňať ciele prijatej Cestovnej mapy pre obehové hospodárstvo; zároveň pokračovať v tvorbe kritérií zeleného verejného obstarávania pre ďalšie produktové skupiny.

6 Pripraviť rekvalifikačné programy, vzdelávanie a ďalšie podmienky, ktoré budujú nové kompetencie, kľúčové pre udržateľnosť a prebiehajúcu transformáciu hospodárstva.

7 Cielene podporiť praktickú environmentálnu výchovu a vzdelávanie o klimatickej zmene na školách. Realizovať prieskum o vedomostiach, zručnostiach a postojoch pedagógov a pedagogičiek v environmentálnych témach. Rozšíriť sieť centier environmentálneho vzdelávania na Slovensku. Robiť konkrétne kroky k zníženiu uhlíkovej stopy škôl a vzdelávacích inštitúcií.

8 Zavádzať efektívne adaptačné opatrenia, aby sa ľudia aj príroda mohli prispôbiť meniacim sa klimatickým podmienkam. Podporovať postupy využívania poľnohospodárskej a lesnej krajiny, ktoré zvýšia odolnosť povodí, ich schopnosť zadržiavať vodu, zmierňovať negatívne dôsledky zmeny klímy a vytvárať zdroje vody v požadovanej kvalite pre udržateľnú spotrebu. V obciach a mestách podporovať hospodárenie so zrážkovou vodou a vytvárať prvky zelenej a modrej infraštruk-

túry, ktoré zmierňujú dopady extrémov počasia, zvyšujú kvalitu života a biodiverzity v zastavanom území.

9 **Prioritou musí byť chrániť zdroje pitnej vody, spomaľovať odtok vody z krajiny, dôsledne chrániť záplavové územia a územia pre prirodzenú transformáciu povodne.** Pri realizácii opatrení na ochranu pred povodňami priamo na vodnom toku preferovať také opatrenia, ktoré okrem zníženia povodňového ohrozenia prispievajú k zachovaniu, resp. obnove charakteru toku, k adaptácii krajiny na zmenu klímy a zlepšeniu vodného režimu.

10 **V oblasti ochrany biodiverzity a krajiny** dokončiť systém chránených území, ktorý je dôležitou súčasťou adaptácie na zmenu klímy. Potrebujeme dokončiť zonácie národných parkov, dobudovať sústavu Natura 2000 a iných chránených území. Na predchádzanie sporom

v dotknutých územiach a podporu praktickej starostlivosti je potrebné zapojiť expertov a expertky, samosprávy, vlastníkov a užívateľov pozemkov, a zaviesť spravodlivé postupy a mechanizmy kompenzácie.

11 **V lesnom hospodárstve** pokračovať v prechode z konvenčného na prírode blízke hospodárenie a zvyšovať rozlohu lesov bez zásahov. Aj v hospodárskych lesoch musí hospodárenie viesť k zvýšeniu ich odolnosti voči zmene klímy, za súčasného zachovania ostatných ekosystémových služieb, vrátane podpory biodiverzity.

12 **Podporovať udržateľné formy mobility** - chôdzu, cykломobilitu, verejnú osobnú dopravu. Ľudia ocenia rýchlu, spoľahlivú a modernú verejnú dopravu, dostupnú pre všetkých. Obciam prospieje upokojenie automobilovej dopravy, aby sa zvýšila bezpečnosť a zlepšili podmienky pre chodcov a cyklistov.

Prioritou musia byť investície do kvalitnej a integrovanej železničnej infraštruktúry, na medzinárodných, národných aj regionálnych trasách. V oblasti elektromobility v prvom rade podporovať výmenu vozidiel verejnej dopravy. V mestskom plánovaní uplatňovať princíp 15-minútového mesta.

13 Spolupracovať v rámci všetkých rezortov, na všetkých úrovniach štátu, konštruktívne a koordinovane tak, aby sa transformácia spoločnosti podarila a dopady na životnú úroveň ľudí boli čo najmenšie. Popri spolupráci je nutný dôraz na zlepšenie práce s dátami a budovanie analyticko-odborných kapacít na riešenie rozsiahlej agendy súvisiacej so zmenou klímy.

14 Klimatický zákon, legislatívny a strategický rámec: Aby sme naplno využili potenciál transformácie na nízkouhlíkové hospodárstvo a aby transformácia bola sociálne spravodlivá pre všetkých, musí

Slovensko zvládnuť plánovanie. Medzi najdôležitejšie zákony a stratégie patria:

- Klimatický zákon
- Integrovaný Národný energetický a klimatický plán
- Implementácia Európskej zelenej dohody a balíka Fit for 55

15 Zapojenie verejnosti: Klimatické politiky, ktoré odrážajú skutočné potreby a vznikajú za účasti zástupcov verejnosti, lepšie fungujú a verejnosť ich aj lepšie prijíma. Odborná verejnosť vrátane zástupcov a zástupkyň občianskych organizácií, biznisu a samospráv prináša kvalitné riešenia a spája štát so širokou verejnosťou.